

SZAK- IRODALOM

A „MAGYAR IPARMŰVÉSZET” FRANCIA SZÁMA. Lapunk márciusi száma, amelyet a modern francia iparművészetnek szenteltünk, úgy a szakköröknél, mint a közönségnél, igen kedvező fogadtatásra talált, aminek mi a magunk részéről leginkább azért örülünk, mert ez reményt nyújt nekünk arra, hogy célunkat: a francia iparművészet iránti érdeklődés felkeltését elérhetjük. A magyar közönségre meglepetés gyanánt hatott a francia szám, éppen mert az egész világ alkalmazott művészetét eddig a német szemüvegen keresztül nézte s így nem alkothatott magának tiszta képet a francia művészeti mozgalmakról. A francia szám ilyen érdeklődést váltott ki a külföldről is, elsősorban természetesen a francia művészeti körökből, amelyek hálásan és elismeréssel vették tudomásul a művészetükre fordított figyelmet. A francia sajtó örömmel üdvözölte a számot s olyan meleg hangon emlékezett meg ennek kapcsán a magyar-francia barátságról, amely a francia szám sikerének egészen különös jelentőséget kölcsönöz. A kritikák közül, amelyekkel a francia lapok a maguk gáláns és hízelgő modorában kísérték a francia számot, alább közlünk néhány szemelvényt. A „Le Figaro” április 8-án megjelent számában ezeket írja: „A Magyar Iparművészet című folyóirat legutóbbi számát a francia ízlésnek és a jelenkori francia művészet alkotásainak szentelte. Szerkesztője kiváló francia szakférfiaktól kért cikkeket, amelyek megvilágították a francia iparművészet mai állapotát és ezeknek írásait számos a francia iparművészeti alkotásokat ábrázoló képpel kísérte. Ez végtelenül hízelgő megtiszteltetés a művészeinkre nézve.” A „Gil Blas” április 8-án: „Egy nagyon fényes kiállítás magyar folyóiratnak, a Magyar Iparművészetnek utolsó száma mintegy tiszteletét fejezi ki jelenkori iparművészetünkkel szemben. Francia írók írták a szövegét, de franciák ennek a szép revünek az illusztrációi is. Kitűnő reprodukciókat közöl az itt felsorolt művészek alkotásairól. Valóban nem tudjuk eléggé csodálni ezt a nemes és elragadó cselekedetet.” A „La Vie” április 19-én: „Igazán nagy örömet szerzett nekünk a Magyar Iparművészetnek márciusi száma, amely a mi modern iparművészeti törekvéseinknek van szentelve. Nem lehetünk eléggé hálásak a szerkesztőnek ezért a nobiles cselekedetért, amellyel Európa szívében ilyen maradandó becsű erkölcsi szolgálatot tett nekünk.”

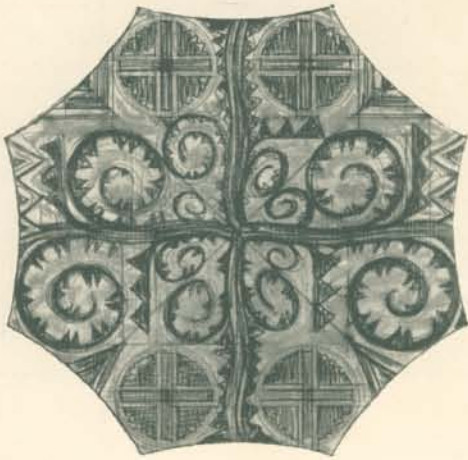
A „Petit Chronique de l'Art moderne” április 13-án: „A Magyar Iparművészet című szép folyóirat márciusi számában egy sorozat kitűnő tanulmányt közöl a francia iparművészetéről. Ez nekünk értékes szivességet jelent; gyönyörű példája a nemzetközi udvariasságnak, amelyhez sok szerencsét kívánhatunk.” Ezek a szemelvények mindenesetre meggyőznek arról, hogy lapunk Franciaországban olyan hatást tett, amelyet örömmel írhatunk nemzetközi presztizsünk javára. De a legnagyobb eredmény, amelyre méltán büszkék vagyunk, az, hogy egy igen előkelő, Nancyben megjelenő iparművészeti folyóirat a L'Art et l'Industrie francia számunk hatása alatt és hogy a velük szemben tanúsított figyelmet mintegy viszonzva, elhatározta, hogy egy nagyobb terjedelmű cikksorozatot szentel a magyar iparművészetnek. Hat egymásután következő számában szándékozik azzal foglalkozni, minden számában az iparművészetnek más-más ágával, megfelelő illusztratív anyagtól kísérve. Az anyag összeállítására párisi levelezőnket kérte fel, aki természetesen iparkodni fog annak olyan rendezésére, amely a magyar iparművészetet méltóan és kimerítően reprezentálja. Ilyen módon tehát lehetségessé lesz, hogy a francia közönség beható tudomást szerezzen iparművészeti törekvéseinkről s hogy munkáink javát neki bemutatthassuk. Annál szívesebben tesszük ezt, mert meg vagyunk győződve arról, hogy a magyar művészi tehetség immár bátran állja meg a helyét s nagyon örvendünk, hogy ennek bizonyítására alkalmat szolgáltatunk. Olyan eredmény ez, amely bőven jutalmazza fáradozásunkat.

IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁNKRÓL a Textile Kunst und Industrie c. folyóirat ezidei 3. számában Levetus A. S. tollából eredő hosszabb cikket közöl, amely meleg rokonérzéssel behatóan foglalkozik az iskolával, különösen pedig annak textilosztályával. Sok gondosan megválogatott kép, az iskolában készült tervezetek, hímzések, csipkék hosszú sorát mutatja be. Ugyancsak az iparművészeti iskola munkásságával foglalkozik jó részben a Nás Smér nevű Brünnben megjelenő jeles rajzpedagógiai folyóirat egyik cikke is, amely a drezdai művészetnevelési kongresszus magyar osztályának ismertetése kapcsán, Simay, Helbing, Mihalik, Mátrai tanárok osztályaiban készült munkákból mutat be szemelvényeket. E füzetben a székesfővárosi iparrajziskola grafikai osztályának több sikerült tervezetét is látjuk.

Nincs nagyobb különbség, mint életöröm és mulatságok.
Nagy Sándor.

223.

224.

225.

223. Családi lakóház hallja. (Munkácsy-utca 16. sz.) —
224—225. Díszítménytanulmányok.

223. Hall d'un hôtel privé. — 224—225. Études d'ornement.

226.

226. Zala György Stefánia-úti házának bejárója. Plasztikus dísz (pyrogranit) Zala mintája után a pécsi Zsolnay-gyárban készült.

226. Entrée de l'hôtel privé du statuaire G. Zala. Décor en grès cérame de Zsolnay (Pécs), modelé par l'artiste même.

227.

227. Zala György Stefánia-úti háza homlokzatának részlete. Plasztikai dísze Zala mintája után a pécsi Zsolnay-gyárban készült. A vasrácsokat Forreider József készítette.

227. Fragment de la façade de l'hôtel privé du statuaire G. Zala. Décor en grès cérame de Zsolnay (Pécs), modelé par l'artiste même. Les grilles exécutées par M. J. Forreider.

228.

228. Hall, báró Bornemisza Elemér felsőszivágyi kastélyában. Sötétre pácolt puhafa mennyezet és faburkolat.

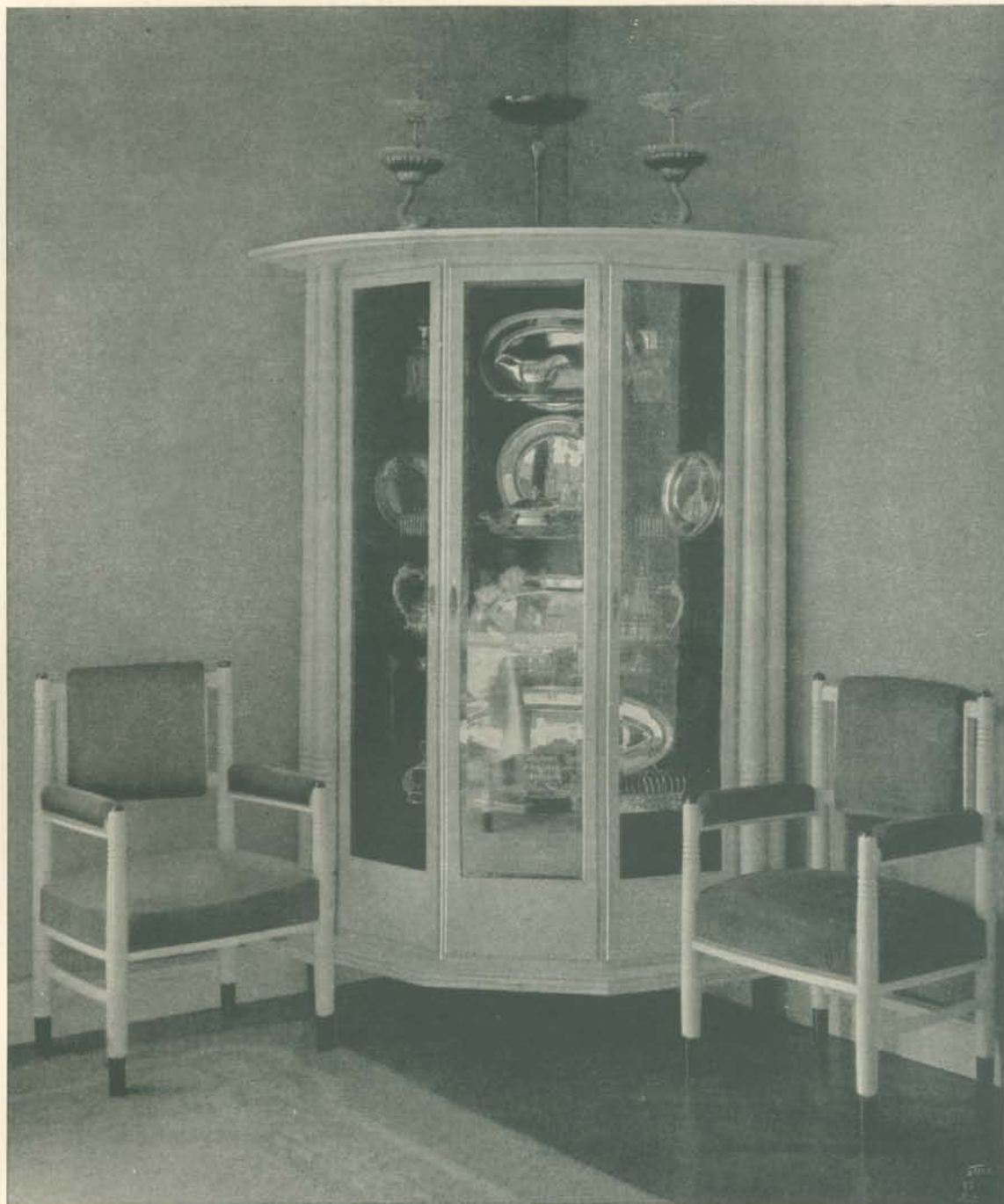
228. Hall dans le château du Baron de Bornemisza à Felsőszivágy. Boisserie et plafond sapin couleur sombre.

229.

229. Hall, kandallófülkével báró Bornemisza Elemér felsőszivágyi kastélyában. Sötétre pácolt puhafa mennyezet és faburkolat, zöld csempékkel fődött kandalló.

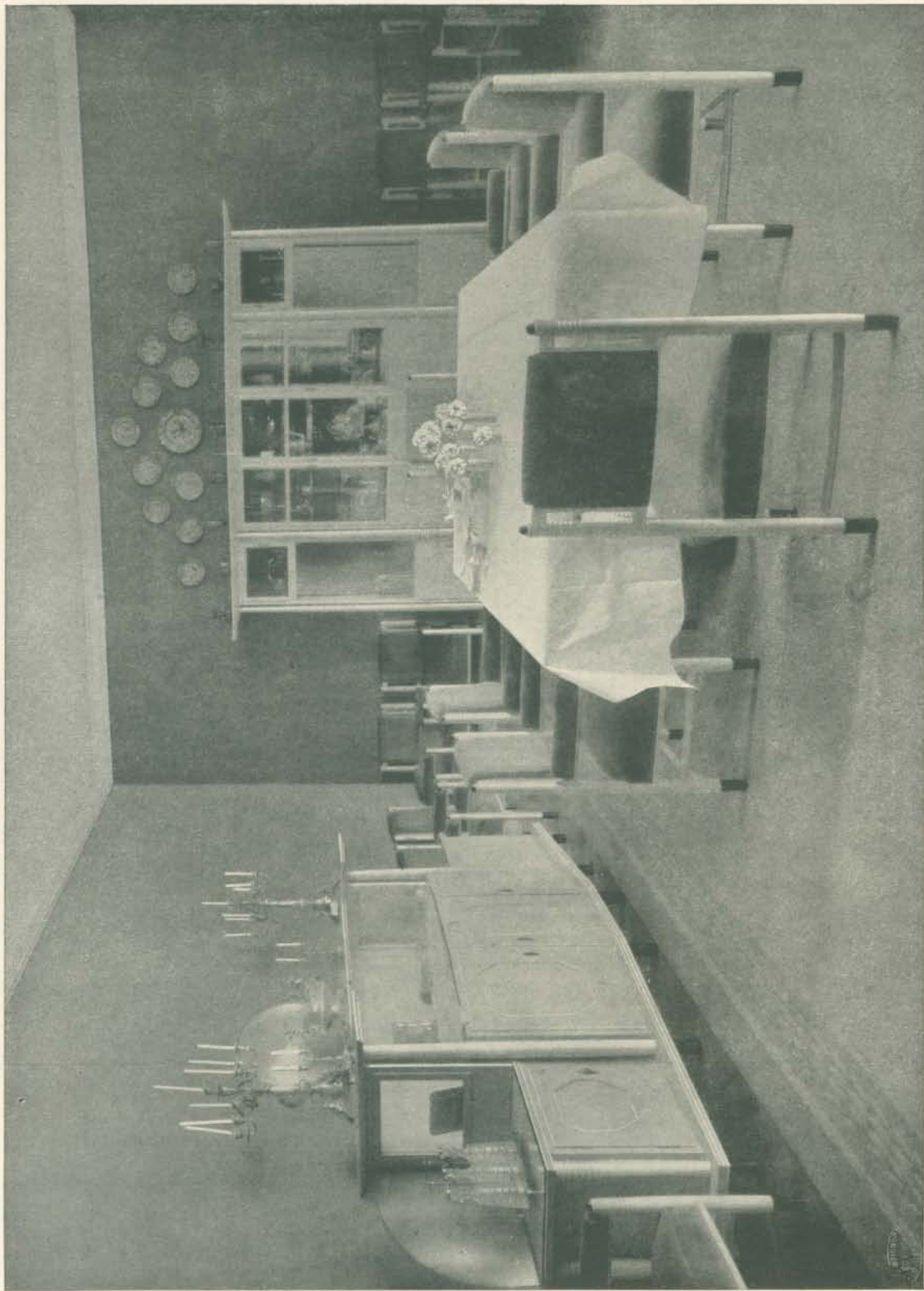
229. Hall avec coin de cheminée dans le château du Baron de Bornemisza à Felsőszivágy. Boiserie et plafond sapin couleur sombre, cheminée décorée de faïence couleur verte.

230.

250. Ezüstszeekrény báró Bornemisza Elemér ebédlőjében
Thék Endre gyárából.

250. Vitrine pour argenterie dans la salle à manger du
Baron de Bornemisza. Exécutée par M. A. Thék.

231.

231. Ebédlő báró Bornemisza Elemér felsőszivágyi kastélyában. Thék Endre gyárából. Fehér lakk, falak: halvány zöld, székek: sötétebb zöld bársonnyal.

231. Salle à manger. Château du Baron E. de Bornemisza à Felsőszivágy. Meubles laque blanche, tenture vert pâle, sièges velour vert.

232.

232. Női hálószoba. Készült Thék Endre gyárában.

232. Chambre à coucher d'une dame.

PAZAUREK, GUSTAV E.: ALTE GOLD-SCHMIEDEARBEITEN AUS SCHVÄBISCHEN KIRCHENSCHÄTZEN. Mit 182 Abbildungen auf 80 Lichtdrucktafeln und 5 Textabbildungen. Leipzig, K. W. Hiersemann, 1912. Ára 120 kor. Pazaurek irodalmi munkássága és munkáinak becse ismeretes a szakemberek előtt. Jelen publikációja méltán sorakozik az iparművészet különböző ágaira kiterjedő értékes művei mellé s hézagot pótol. A stuttgarti országos iparmúzeum 1911-ben egyházművészeti kiállítást rendezett, melyen az egyházművészet minden ága képviselve volt. A kiállított anyag gazdagsága s becse meglepetést keltett, mert a kiállított tárgyak nagyrésze még a szakemberek előtt is eddigé ismeretlen volt. A württembergi régi, híres kolostorok egyházi szerelvényei, a faszobrászat, a templomi festészet, kézrajzok, régi grafikai művek, a templomi belső berendezés mellett általános feltűnést keltett az egyházi ötvösség, mely a román kortól az empíreig gazdag és tanulságos anyaggal ismert meg. Csak a kiállított darabok után alkothatunk fogalmat az egykori anyag gazdagságáról, melynek javarésze a harmincéves vallásháború és a napoleoni hadjáratok alkalmával pusztult el, mikor az ötvösműveket felolvasztották. Amit a háborus idő megkímélt, azt sok esetben az ízléstelen restauráció tette tönkre, sok műtárgy pedig a régiségkereskedés folytán idegenbe került. A ránkmaradt még mindig tekintélyes anyag módot nyújt a különböző korok fejlődésmenetének tanulmányozására. Az első évezredből egy darab sem maradt korunkra. Az első egyházi telepítésekre vonatkozólag csak oklevelekre támaszkodhatunk. A XI. századtól kezdve egész sorát találjuk olyan helyeknek, ahol az egyházi művészet, főképpen az ötvösség, melegágyra talált. A különböző szerzetesrendek kolostoraiban vagy azok fősomszédságában virágozott az egyházi ötvösség. A benedekrendiek Alpirsbachban, Comburgban, Isnyben, Lorchban, Reichenbachban, Wiesensteigben, Zweifaltenben stb.; a ciszterciek Bebenhausenben, Königsbronnban, Maulbronnban és Schöntalban; a premontriek Obermarchtalban, Rotban, Schussenriedben és Weissenauban; a német lovagrend Mergentheimban, Altshausenben, Horneggben stb.; a johaniták Dietzingenben, Rexingenben, Rohrdorfban és Rottweilban ápolták és virágoztatták fel az egyházi művészetet. Württemberg vidéke a trieri érsekséghez, a speyeri és würzburgi egyházmegyéhez vagy a szentgallen apátsághoz tartozott, hol az egyházi művészet a fejlődés magas fokán állott.

A kiállított ötvösmunkákból 182 jellegzetes darabot találunk a könyvben 80 fénynyomatú

táblán. A közölt román antependiumok, gót úrmutatók, ereklyetartók, kereszték, különféle stílusú kelyhek, cibóriumok, keresztelőtálak és kancsók, úrvacsorakannák, osfyatartók, remek kivitelű barok és rokokó emailírozott és véséssel ellátott kelyhek, szobrok, mind értékes dokumentumai a régi sváb ötvösségnek. A mű becses részét képezi a közölt anyag bő, mindenre, a provenienciára, a korra, az ötvösjegyekre, a készítőkre, a tulajdonosra, a technikára kiterjedő leírása. A készítés helyeként a XVII. századig a Svábföld dominál, de vannak más, észak- és délnémetországi, sőt londoni és bécsi eredetűek is; a XVII. századtól kezdve Augsburg játssza a főszerepet, mely a XVIII. században vetélytársait mind háttérbe szorítja.

Pazaurek könyve hézagot pótol s határozott nyeresége a szakirodalomnak. Akik az egyházi ötvösség iránt érdeklődnek, azok haszonnal fogják forgatni.

Sz. L.

PÁLYÁZATOK

ELDÖLT PÁLYÁZATOK. A műkedvelők munkáinak terveire hirdett pályázatra beérkezett pályaművek felett Bárczy István elnöklése mellett április hó 25-én határozott az Országos Magyar Iparművészeti Társulat bírálóbizottsága. Megvásárolta: Brozik Engelbert, Heim József, Szász Vilmos, Tóttösy Edit, Sándor Klára, Borhy Mária, Rucsinszky Anna, Seidl Emma, Kubinyi Bertalan és Csemez Jolán pályaműveit összesen 700 koronáért. Különös elismerésben részesítette Brozik Engelbert cserépvirágkarókat ábrázoló tervezeteiben kifejezésre jutó törekvést, hogy a most általában használatos ízléstelen virágtámasztókat kiküszöbölje. Az eszme megvalósításának az a módja, amit a pályamunka is bemutat, alkalmas arra, hogy az e fajta amatőr munka népszerű legyen, elterjedjen. A bírálóbizottság nem merítette ki egészen a vásárlásra szánt összeget, ezért elhatározta, hogy a pályázatot megismétli. Az újabb pályamunkákat, amelyekre nézve a f. évi III. számunkban közölt pályázati feltételek irányadók, május végéig kell benyújtani az Iparművészeti Társulatnál.

A miniszterelnökség megbízásából az Országos Magyar Iparművészeti Társulat pályázatot írt ki a hágai békepalotában elhelyezendő négy darab monumentális majolika díszedény tervére. Ezeket a díszedényeket Magyarország, mint a hágai egyezményt aláírt hatalmak egyike, ajándékozza a békepalota számára. A pályázat zsűrije április hó 28-án ült össze Bárczy